

978
173

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Національна спілка краєзнавців України

*Нові підходи до організації та ефективного
проведення практик в кризових умовах*
матеріали міжфакультетського навчально-методичного семінару

Тернопіль, 2020

weir /uz/

Бібліотека Тернопільського
національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка

882785

348.091.33-024.22:07
7173

Редакційна колегія

Андрій Кузишин, декан географічного факультету, доцент, канд. геог. наук
(відповідальний редактор)

Іван Каплун, керівник виробничої практики ТНПУ

Ярослав Мариняк, доцент кафедри географії України і туризму, канд. геог. наук

Віктор Мацюк, доцент кафедри фізики, канд. пед. наук

Наталія Дащенко, доцент кафедри журналістики, канд. філол. наук

Інна Поплавська, доцент кафедри географії України і туризму, канд. геог. наук
(відповідальний секретар)

*Друкується за рішенням Науково-методичної комісії географічного факультету
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
протокол № 3 від 30 листопада 2020 р.*

Нові підходи до організації та ефективного проведення практик в кризових умовах: Матеріали міжфакультетського навчально-методичного семінару. Тернопіль: Вектор, 2020. 60 с.

У збірнику наукових праць включені тексти доповідей викладачів Тернопільського національного педагогічного університету з широкого спектру теоретичних і прикладних питань організації та проведення практик для студентів освітніх програм, підготовка за якими здійснюється в університеті, розкрито зміст та теоретико-методичні підходи до проведення практик.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, докторантів, аспірантів, студентів, учителів і всіх зацікавлених.

Тексти представлено у авторській редакції мовою оригіналу. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат і інших відомостей.

Адреса редакційної колегії:

Географічний факультет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. М. Кривоноса, 2
м. Тернопіль, 46027
Тел.: +38 035 436154
e-mail: cesk.tnpu@gmail.com

ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ТЕЛЕВИРОБНИЦТВА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ БАКАЛАВРІВ ЖУРНАЛІСТИКИ

*Дащенко Н.Л.,
доцент кафедри журналістики,
Драган-Іванець Н.В.,
викладач кафедри журналістики*

Освітня програма для фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в галузі журналістики передбачає індивідуально-особистісну модель підготовки та досягнення комплексної мети – «оволодіння студентами системою професійних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, розвиток творчих здібностей, що дасть випускникам змогу ефективно виконувати спеціалізовані завдання на місцях працевлаштування» [2].

Галузевий стандарт підготовки бакалаврів [1], структура навчального плану спеціальності, зміст дисциплін професійного спрямування формують вимоги до призначення навчальних практик за спеціалізаціями: газетно-журнальною, телевізійною, радією, в онлайн-медіа та в пресслужбах. Саме виробниче середовище дозволяє апробувати сформовані в університеті навички та уміння, відшліфувати й закріпити їх, виробити власний досвід професійної діяльності, яка засвідчує володіння конкретними компетентностями.

Освітня програма «Журналістика» передбачає формування інтегральної та загальних компетентностей, серед яких особливо вагомими для проходження практики в телеустановах вважаємо здатності: шукати, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел, використовуючи навички володіння інформаційними та комунікаційними технологіями; працювати в команді; адаптуватися до нових ситуацій та діяти в них.

Підготувати студента до діяльності в телеорганізаціях покликані профільні дисципліни, серед яких вагоме місце займає «Журналістський фах: телевиробництво і телережисура». Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів з основами телебачення, творчо-виробничою діяльністю в телемовленні та методикою створення інформаційних програм.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: вироблення умінь та навичок аналізу телевізійних інформаційних передач, осмислення критеріїв ефективності роботи журналіста-телевізійника, необхідності дотримання етичних норм, професійних стандартів, вивчення історії та сучасних тенденцій розвитку телебачення, методики створення інформаційної програми, зйомки та монтажу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: соціальні функції телебачення, основи операторської майстерності, основи телережисури інформаційного мовлення, особливості роботи тележурналіста у творчому колективі, основні тенденції та напрямки діяльності сучасних виробників інформаційної продукції, особливості жанрів телебачення. Студенти повинні вміти: використовувати зібраний матеріал для написання телесюжету, методику створення інформаційної програми, структурувати фактаж для монтажу, працювати зі словом і зображенням.

Чільне місце під час лабораторних занять займає вироблення навичок написання інформаційного телесюжету. Студенти вивчають і практично конструюють усі його складові. Зміст і форми навчання реалізуються через:

- аналіз стендапів у випусках новин на національних та регіональних каналах, визначення їх доцільності на початку, всередині, наприкінці сюжету, тривалості й образу журналіста в кадрі [6, с. 84]; запис власних навчальних стендапів;

- дослідження правил та видів синхрону в репортажі; аналіз тривалості, кількості й доцільності синхронів у сюжетах випуску новин; запис власних навчальних синхронів із героями, експертами та офіційними особами;

- створення власних навчальних інформаційних сюжетів: подієвих, проблемних, тематичних, провокативних;

- аналіз доцільності закадрового тексту, його перенасичення в телесюжеті; запис навчального закадрового тексту до попереднього підготовленого сюжету;

- дослідження мети, якості, обсягу інформації в підводці ведучого; запис власних навчальних підводок до телесюжетів;

- аналіз люфтів (інтершумів), лайфів, екшнів у телевізійних випусках новин; навчальні записи інтершумів і лайфів, обґрунтування їх необхідності в репортажі;

- визначення якісного та неякісного телесюжету (маніпулятивного, джинсового);

- формування власного бачення того, як зробити телесюжет цікавим і професійним;

- конструювання цілісної структури телевізійного інформаційного тексту; врахування особливостей телевізійної верстки новин (тематичної, змістової та жанрової) [7, с. 121], компонування навчального випуску новин.

Особливу увагу зосереджено на ознаках інформаційних, інформаційно-аналітичних, документально-художніх жанрів телебачення, їх еволюції, традиціях і тенденціях дифузії жанрів у сучасному інформаційному телемовленні. Студенти детально вивчають характерні особливості

телевізійних жанрів: відеоповідомлення, телезвіт, телевиступ, телерепортаж, інтерв'ю, коментар, огляд, телезарисовка (телеетюд).

У роботі майбутнього тележурналіста важливо розуміти методика створення інформаційної програми, мову та стиль інформаційних телепрограм, взаємозалежність слова та зображення, візуальні та вербальні деталі, образність і документальність, поняття іміджу телепрацівника. Журналіст в інформаційній програмі – це не тільки екранна творчість, але й робота за кадром. Тому зміст занять включає теоретичні та практичні аспекти видів (знімання статичною та рухомою камерами) і правил відеозйомки (перевага широкого плану, використання різноманітних ракурсів і деталей, застосування різновидів планів: широкий, середній, загальний та зображення в кадрі), а також головних прийомів монтажу.

Чільне місце під час занять відводиться особливостям професії тележурналіста у творчому колективі, креативній співпраці журналіста, режисера, оператора, звукорежисера, монтажера, колективному та синергетичному характеру творчості на телебаченні, організації роботи й технічному забезпеченню виробничого відділу та ньюзруму. «Журналіст повинен поєднувати в одній особі різні види діяльності: продюсера, автора, оператора, звукорежисера, редактора, диктора» [6, с. 11].

Під час вивчення навчальної дисципліни «Журналістський фах: телевиробництво і телережисура» студенти проходять усі етапи формування навичок: випереджувальний, на якому отримують знання про професійні дії та їх середовище; аналітичний та синтетичний, коли під час аудиторних занять опановують окремі дії та пробують об'єднати їх у певну послідовність; закріплення, на якому намагаються підпорядкувати діяльність конкретному результату. Проте найкраще закріплення відбувається саме під час практики з телевізійної спеціалізації.

На кафедрі журналістики упорядковано поради для проходження практик [3], а електронні рекомендації розміщено в ресурсах Центру дистанційного навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка [4; 5]. Задля ілюстрування послідовності й ступеневості навчальних практик наведемо формулювання мети, завдань, змісту й вимог до знань, умінь і навичок студентів, які обирають телевізійну спеціалізацію.

Програма навчальної практики з телевізійної спеціалізації (на III курсі)

Мета і завдання практики: ознайомлення з організацією роботи телекомпанії, її структурою та функціональними обов'язками творчих працівників; набуття практичних навичок роботи кореспондента, репортера; закріплення навичок використання журналістської телевізійної техніки і

створення інформаційних (аналітичних) матеріалів на телебаченні; вивчення роботи редакції новин у телекомпанії, процесу їх випуску, набуття навичок літературної роботи телекореспондента; ознайомлення зі специфікою монтажу новинного телевізійного матеріалу.

Зміст практики: вивчення структури редакції та організації роботи відділу новин телекомпанії; ознайомлення з плануванням роботи редакційних служб; набуття навичок роботи кореспондента, репортера; набуття навичок зі збирання інформації та написання текстової частини для новинного повідомлення та самостійних репортажів; робота на виїзді у складі знімальної групи для створення новинного повідомлення.

Вимоги до знань, умінь та навичок:

– ознайомитися з організацією роботи телеорганізації, знати її засновника, власника, джерела фінансування, внутрішні документи, що регламентують діяльність телекомпанії (етичний кодекс, книгу стилю, інструкцію репортерам ЗМІ, основи редакційної політики ЗМІ, фірмові стандарти ЗМІ та ін.);

– оволодіти навичками роботи з електронною інформаційною базою телекомпанії та паперовими джерелами інформації (офіційними документами, листами глядачів, зверненнями громадських організацій тощо); оволодіти методикою підготовки до ефіру дайджестових матеріалів;

– ознайомитися з послідовністю підготовки інформаційної програми до випуску (джерела новин, коло ньюзмейкерів, надходження новинних сюжетів від знімальних груп, складання порядку денного редактором новин та ін.), а також вивчати технологію виробництва телевізійної передачі;

– ознайомитися з сайтами органів державної влади, місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів як джерел офіційної інформації;

– засвоїти методику перевірки в редакціях інформації, отриманої з різноманітних сайтів;

– взяти участь як журналіст у брифінгу, пресконференції, проведенні «круглого столу» тощо; створити на підставі отриманої інформації свій текстовий матеріал;

– брати участь як член знімальної групи у виїздах на місце події, створювати свої текстівки до відзнятих новинних матеріалів;

– підготувати до випуску в етер кілька інформаційних повідомлень, пройшовши весь процес виготовлення матеріалу (отримання завдання, виїзд на місце події, зйомка події, опитування учасників, отримання коментарів від спеціалістів, написання текстівки, виготовлення остаточного матеріалу);

– вивчити структуру і роботу онлайн-каналу, авторських блогів (якщо такі є) журналістів телеканалу;

- брати участь у редакційних нарадах;
- підготувати й оприлюднити не менше шести власних телематеріалів (рекомендовані жанри – інтерв'ю, репортаж (прямий, спеціальний), огляд (аналітичний), коментар).

Вимоги до фахових компетентностей:

- знати засади організації роботи телерадіоорганізації, внутрішні документи, що регламентують її діяльність;
- знати теорію і практику журналістської творчості, організацію роботи редакції теленовин, техніку їх випуску;
- вміти працювати з електронними базами даних, паперовими документами, зверненнями та листами глядачів, готувати до випуску дайджестові матеріали;
- вміти збирати й перевіряти дані для написання інформаційних матеріалів, вміти писати тексти для новинних сюжетів;
- вміти проводити телевізійне інтерв'ю та використовувати його елементи в новинному сюжеті;
- знати особливості роботи на виїзній зйомці на місці події;
- знати можливості телевізійної техніки й вміти з нею працювати;
- вміти складати порядок денний новинного випуску, планувати роботу новинного відділу;
- вміти аналізувати журналістські матеріали.

Програма навчально-виробничої практики з телевізійної спеціалізації (на IV курсі)

Мета і завдання практики: поглиблене вивчення роботи телекомпанії як цілісної структури; закріплення навичок виготовлення журналістських матеріалів інформаційно-аналітичних і документально-художніх жанрів телебачення; участь в організації та проведенні аналітичних телевізійних програм, визначенні стратегії передачі та написанні її сценарію; ознайомлення зі стратегіями залучення глядацької аудиторії.

Зміст практики: поглиблене вивчення структури й організації діяльності телеорганізації, планування роботи редакційних служб та управління ними, взаємин із засновниками; набуття навичок асистента ведучого (режисера); опанування навичок проведення інтерв'ю в студії та інтерв'ю / репортажу з події; відпрацювання технології професійного мовлення журналіста; набуття навичок із літературного редагування текстів телевізійних матеріалів.

Вимоги до знань, умінь та навичок:

- взяти участь у підготовці та проведенні телевізійної аналітичної програми або кількох випусків однієї програми;

– виступити в ролі ведучого (журналіста / асистента редактора), активно працювати над підготовкою програми, написанням сценарію, визначенням кола запрошених осіб та експертів, організацією інтерактивного зв'язку з глядачами;

– вивчити структуру телекомпанії, роботу апаратно-студійного комплексу (АСК), ознайомитися зі специфікою роботи телережисера (режисера прямого ефіру, режисера АСК);

– ознайомитися із засадами планування роботи каналу, особливу увагу звернути на структури, що забезпечують вихід в етер;

– підготувати й оприлюднити не менше шести власних матеріалів, що вийшли в етер (рекомендовані жанри – інтерв'ю, кореспонденція, репортаж, опитування, розслідування).

Вимоги до фахових компетентностей:

– знати теоретичні засади підготовки аналітичних телепрограм і вміти застосовувати їх на практиці;

– уміти особисто написати сценарій аналітичної телепрограми;

– уміти відредагувати й підготувати до випуску в етер спеціальний репортаж до аналітичної телепрограми;

– уміти знімати інформаційні сюжети, які транслюються в етер під час програми й служать змістовими стрижнями інтерв'ю;

– уміти визначати коло запрошених осіб та експертів для телевізійної аналітичної програми.

Загалом матеріали практики мають свідчити про комплекс загальних і фахових компетентностей, що забезпечують низку важливих для журналіста програмних результатів навчання: створювати інформаційний продукт чи проводити інформаційні акції, пояснювати свої виробничі дії на основі знань на задану тему з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації; планувати свою діяльність і координувати її із завданнями колег з урахуванням цілей, правил і принципів безпечної медіадіяльності; створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у царині журналістики; передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт тощо [2].

Середовище сучасного телевізійного виробництва стало ще більш динамічним, ніж було. Тому вимагає творчих й адаптивних підходів до створення текстової, візуальної, мультимедійної складових журналістського продукту. Зміст і завдання підготовки студента до праці в телеорганізаціях та програми практик мають на меті сформувати успішного фахівця, що вміє створювати якісний контент, використовуючи достатні комунікаційні

технології та професійні інструменти, працювати в команді, успішно комунікувати з аудиторією.

Список використаних джерел

1. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 06 – Журналістика, спеціальність 061 – Журналістика : видання офіційне. Київ, 2018. 14 с.

2. Освітня програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 061 Журналістика галузі знань 06 Журналістика, уведена в дію в ТНПУ. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredvtatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fizh/zhurnalistyka_2020.pdf

3. Журналістська практика : методичні матеріали для студентів та керівників практики зі спеціальності «Журналістика» ; 2-е вид., переробл. / упорядник Н. Л. Дашенко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. 48 с.

4. Навчальна практика (бакалаврат, 3 курс). URL: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=1988>

5. Виробнича практика (бакалаврат, 4 курс). URL: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=1989>

6. Мой Д., Ордольф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика / за заг. ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.

7. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика : підручник. Київ : ВД «Кисво-Могиллянська академія», 2007. 240 с.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВЧОГО (КРАЄЗНАВЧОГО) ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЇ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Я.О. Мариняк

доцент кафедри географії України і туризму

Країн (регіонів) з однаковою релігійною ситуацією не існує. Важливими чинниками такого різноманіття є народні традиції, особливості менталітету, політичного й суспільного ладу. Звичайно, що власне релігія у багатьох країнах є визначальною вище зазначених передумов.

Тлумачення поняття «релігія» також не є одночасним:

- це визначення світоглядне й прийняття світу-віровчення;
- це особлива область духовного життя людей-віра в Бога (богів);
- це комплекс ритуалів, обрядів, традицій-культів;
- це організація й угруповання осіб, що дотримуються тієї або іншої

ЗМІСТ

<i>Кузишин А.В.</i> ПІДХОДИ ДО ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ НЕКОНТАКТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРИКЛАДНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	3
<i>Каплун І.Г.</i> ГОЛОВНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК В ТНПУ ІМ. В. ГНАТЮКА В УМОВАХ ОГОЛОШЕНОГО КАРАНТИНУ	9
<i>Дащенко Н.Л., Драган-Іванець Н.В.</i> ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ТЕЛЕВИРОБНИЦТВА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ БАКАЛАВРІВ ЖУРНАЛІСТИКИ	15
<i>Мариняк Я.О.</i> МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВЧОГО (КРАЄЗНАВЧОГО) ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЇ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	21
<i>Мацюк В.М.</i> ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ-ФІЗИКІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ГОТОВНОСТІ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ	31
<i>Поплавська І.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ НА ТУРИСТИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ»	35
<i>Шандригось В.І.</i> ТРЕНЕРСЬКА ПРАКТИКА У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	40
<i>Стецько Н.П.</i> МЕТОДИКА ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ РЕГІОНУ	45
<i>Задворний С.І.</i> ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	53
<i>Лісова Н.О.</i> ФІДБЕК, ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА.....	58
ПІДСУМКИ	63

Підписано до друку 30.11.2020.
Формат 60x 84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний 70 г/м². Друк електрографічний.
Умов.-друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 3,53
Тираж 100 примірників. Замовлення № 11/20/2-6.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р.